

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พจน์ชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า..... ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า.....
พจน์ชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... และ.....๑๑ ตัวนี้
เป็นอโหมสะ ฯ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. กิณฺณ + อิม่า สนธิเป็น ฯ

ข. ปฏิสนฺชารวุตฺติ + อสฺส สนธิเป็น ฯ

ค. เอตทโวจ ตັคฺคทเป็น ฯ

ฃ. ตถริว ตັคฺคทเป็น ฯ

ง. ในสระสนธิ ที่ ๓ เป็น ๒ คือ ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง ฯ

ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ เอกุณวีสติ ถึง อฏฺฐตฺตีสติ แจกตามแบบอะไร ฯ

ฃ. เอก สัพพนาม แจกได้กี่วจนะ เหมือนอะไร ฯ

ง. ทิวา, ยาวเทว แปลว่าอย่างไร ฯ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ธาตุเหล่านี้ใด เรียกว่าสกัมมธาตุ และอกัมมธาตุ ฯ

ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก ฯ และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ฯ

๕. กิริยาภิกตฺก คือ หลุโโจ, อภิรมม แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ
จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย
มาด้วย

ก. สุเขน ภริยตีติ สุภโร ฯ

ข. กุชฺฌติ สีเลนาคิ โภชนโน ฯ

ค. ปจมนํ ภวติ เอตสฺมาติ ปภโว ฯ

๖. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส ฯ และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร ฯ
อะไรบ้าง ฯ ปณฺญาปาสาทิ, ขตฺติยมาโน จัดเป็นอย่างไรหน ฯ

๗. ในชาติาทิตฺทิตฺต และสมุหตฺทิตฺต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
สงฺฆิกํ ลงปัจจัยอะไร ในตฺทิตฺตไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง

เฉลย ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
พจน์ขณะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า โฆสะ ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสะ
พจน์ขณะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๑๑
ตัวนี้ เป็นอโฆสะ ๑

๒. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. กิณฺหุ + อิม่า	สนธิเป็น	กิณฺหุมา ๑
ข. ปฏิสมฺชารวุตฺติ + อสฺส	สนธิเป็น	ปฏิสมฺชารวุตฺยสฺส ๑
ค. เอตทโวจ	ตัดบทเป็น	เอตฺ-อโวจ ๑
ฅ. ตถริว	ตัดบทเป็น	ตถา-เอว ๑
ง. ในสระสนธิ ที่มี เป็น ๒ คือ ที่มะสระหน้าอย่าง ๑ ที่มะสระหลัง
อย่าง ๑ ๑		

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. คำพุดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะ ๒ คือ เอกวจนี คำพุดสำหรับ
ออกชื่อของสิ่งเดียว ๑ พหูวจนี คำพุดสำหรับออกชื่อของมากกว่า
สิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป ๑ ๑
- ข. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วย ลิงค์ วจนะ วิภคฺติ ๑
- ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ เอกฺนวิสฺติ ถึง อฏฺฐตฺตีสฺติ แจกตามแบบ อี การันต์
ในอิตถิลิงค์ (รตฺติ) ๑
- ฅ. เอก สัพพนาม แจกได้ ๒ วจนะ เหมือน ย สัพพ ๑

ง. ทิวา แปลว่า วัน เป็นนิบาตบอกกาล ฯ ยาวเทว แปลว่า เพียงใด
 นั้นเทียว เป็นนิบาตบอกปริจเฉท ฯ

๔. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ชาติเหล่าใด เรียกหากรรม คือสิ่งอันบุคคลพึงทำ ชาติเหล่านั้น
 เรียกว่าสกัมมชาติ ฯ ชาติเหล่าใด ไม่เรียกหากรรม คือสิ่งอันบุคคลพึงทำ
 ชาติเหล่านั้น เรียกว่าอัมมชาติ ฯ

ข. กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้
 ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตฺวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่า
 สามิโก สุทฺโธ โอนฺ ปาเจติ นาย ยงฺ (หรือใช้) พ่อกรรว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก ฯ

๕. กิริยาकर्ตฺวา คือ หนฺจ โข แปลว่า ร่าเริงแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก หสฺ ชาติ ใน
 ความหัวเราะ ต ปัจจยฺ ชาติมี ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฐ แล้วลบ
 ที่สุดชาติ ลง สิ ปฐมาวิภคฺติ สำเร็จรูปเป็น หนฺจ โข ฯ

อภฺริมฺม แปลว่า ยินดียิ่งแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก อภิ บทหน้า รม
 ชาติ ในความยินดี ตฺนาทฺธิ ปัจจยฺ คือ ตฺน ตฺวา ตฺวาน อุปสัคอยู่หน้า
 แปลงปัจจยฺทั้ง ๓ เป็น ย ชาติมี ม เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดชาติ
 เป็น มม สำเร็จรูปเป็น อภฺริมฺม ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ
 ปัจจยฺมาดังนี้

ก. (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้อันเขาเลี้ยงได้
 โดยง่าย ฯ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจยฺ ฯ

ข. (ผู้ใด) ย่อมโกรธ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้โกรธโดยปกติ ฯ
 เป็นกัตตฺวาจก กัตตฺวาจกสาธนะ ลงในอรรถแห่งคตฺสตีละ ยุ ปัจจยฺ ฯ

- ก. (แม่น้ำ) ย่อมเกิดก่อน แต่ประเทศนั้น เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่า
เป็นแดนเกิดก่อน (แห่งแม่น้ำ) ฯ เป็นกัตตุรูป อปาทานสาธนะ อ ปัจจย ฯ
๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวณะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธาน
คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนาม
ทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธานที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อกัมมชารย-
สมาส ฯ กัมมชารยสมาสนั้น มี ๖ อย่าง คือวิเสสนปุพฺพปโท,
วิเสสนุตฺตรปโท, วิเสสนโภยปโท, วิเสสนปมปโท, สมภูวานปุพฺพปโท,
อวชารณปุพฺพปโท ฯ ปญญาปาสาโท เป็น วิเสสนปมปโท ฯ
ขตุติยมาโน เป็น สมภูวานปุพฺพปโท ฯ
๗. ในชาตาทิตฺตทิตฺตมีปัจจย ๓ ตัว คือ อิม, อिय, กिय ฯ ในสมุหตฺตทิตฺต มีปัจจย ๓
ตัว คือ กณ, ณ, ตา ฯ

สงฺฆิกํ ลง ฦก ปัจจย ในตรศฺยาทิตฺตทิตฺต ฯ วิเคราะห์ว่า สงฺฆสฺส
สนฺตํ สงฺฆิกํ ฯ